

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS

SPRENDIMAS

DĖL PUBLIKACIJOSE „(DUOMENYS NESKELBTINI)“ (DUOMENYS NESKELBTINI), „(DUOMENYS NESKELBTINI)“ (DUOMENYS NESKELBTINI) PASKELBTOS INFORMACIJOS

SK-240, 2024

Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyboje gautas Pareiškėjos skundas (registracijos Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyboje Nr. SK-240, 2024) dėl publikacijose „(duomenys neskelbtini)“ (duomenys neskelbtini) (toliau – Publikacija 1) ir „(duomenys neskelbtini)“ (duomenys neskelbtini) (toliau – Publikacija 2) paskelbtos informacijos (toliau – Skundas).

Skunde nurodoma, kad Publikacijose paskelbtas Pareiškėjos vardas, pavardė, miestas, kuriame gyvena bei aplinkybės, susijusios su darbovieta. Kadangi (duomenys neskelbtini) miestas yra labai mažas, todėl iš pateiktos informacijos žmonės suprato, kad Publikacijos apie Pareiškėją. Būtent dėl mažos bendruomenės Pareiškėja parduotuvėje ir kirpykloje išgirdo, kad yra vadinama: „hame“, „ragana“, „(duomenys neskelbtini) griovėja“. Taip pat dėl to su ja gatvėje sutikti žmonės demonstratyviai nebesisveikina, rodo priešišumą ir nepasitenkinimą.

Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėja Skunde pažymėjo, jog Publikacijose paskelbtas ir jos sutuoktinio vardas, pavardė bei miestas, kuriame gyvena. Tyrimo metu kreiptasi į Pareiškėją prašant patikslinti Skundą, t. y. pateikti atstovavimą sutuoktiniui patvirtinantį dokumentą. Atsižvelgiant į tai, kad Skundas nepatikslintas, Sprendime dėl Pareiškėjos sutuoktinio neturtinių teisių pažeidimo nepasisakyta.

Siekdamas objektyvaus ir visapusiško tyrimo žurnalistų etikos inspektorius kreipėsi į viešosios informacijos rengėją (skleidėją) (duomenys neskelbtini) dėl paaiškinimų pateikimo. Paaiškinimus pateikė (duomenys neskelbtini) Teisės ir vindikacijos skyriaus vadovė.

Paaiškinimuose nurodoma, kad Publikacijose pateikiama informacija išskirtinai sietina tik su visuomenės informavimu apie Pareiškėjos dalyvavimą Konkurse bei apie tai, kad Pareiškėjos sutuoktinis yra (duomenys neskelbtini) rajono savivaldybės įmonės vadovas, kas kelia klausimų dėl to, jog pastaruoju metu konkursus į savivaldybės kontroliuojamų įstaigų vadovų pareigas laimi su Savivaldybės mero (toliau – Meras) aplinka siejami asmenys.

Publikacijoje 1 paskelbtas atliktas žurnalistinis tyrimas apie galimai neskaidrų (duomenys neskelbtini) rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) organizuotą konkursą į (duomenys neskelbtini) direktoriaus pareigas (toliau – Konkursas) bei aptariama klausimus kelianti situacija, kai konkursus į vadovaujančias pareigas Savivaldybės valdomose įstaigose laimi žmonės, susiję su Meru. Publikacijoje 1 aprašomas Savivaldybės (duomenys neskelbtini) direktoriaus konkursas,

kuriame dalyvavo Pareiškėja ir buvusi Savivaldybės (*duomenys neskelbtini*) vadovė. Publikacijoje 1 aptariamos faktinės aplinkybės, nurodant, kad pirmasis konkursas, organizuotas (*duomenys neskelbtini*), neįvyko, nes nė vienas iš pretendentų, įskaitant pareigas einančią įstaigos direktorę, nesurinko minimalaus balų skaičiaus, o pakartotinį konkursą, vykusį (*duomenys neskelbtini*), laimėjo Pareiškėja. Konkurso rezultatai buvo apskūsti teismui, o (*duomenys neskelbtini*) apylinkės teismas konstatavo, kad Pareiškėja neatitiko alternatyvaus specialaus reikalavimo turėti ne mažesnę kaip 2 metų vadovaujamo darbo patirtį (*duomenys neskelbtini*), todėl negalėjo dalyvauti konkurse. Atitinkamai Savivaldybė, neteisingai įvertinusi Pareiškėjos atitiktį specialiesiems reikalavimais, nepagrįstai suteikė teisę jai dalyvauti konkurse ir nepagrįstai pripažino Konkurso laimėtoja. Publikacijoje 1 pažymėta, kad pirmosios instancijos teismo sprendimas nėra įsiteisėjęs, nes Savivaldybė sprendimą apskundė apeliacine tvarka. Publikacijoje 1 nurodant konkrečius pavyzdžius keliami klausimai ir dėl galimos tendencijos, kad konkursus į vadovaujančias pareigas Savivaldybės kontroliuojamose įstaigose laimi Mero politiniai bendražygiai ar jų sutuoktiniai. Taigi, Publikacija 1 paskelbta siekiant informuoti visuomenę apie galimai neskaidriai dėl Pareiškėjos sutuoktinio politinių bei asmeninių ryšių su (*duomenys neskelbtini*) rajono politine valdžia organizuotą ir neteisėtai Pareiškėjos laimėtą konkursą į Savivaldybės biudžetinės įstaigos vadovės pareigas.

Dėl Publikacijos 2 paaiškinimuose nurodoma, kad ji paskelbta siekiant informuoti skaitytojus apie teismo ginčo baigtį, pažymint, jog įsiteisėjusia (*duomenys neskelbtini*) apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus (*duomenys neskelbtini*) nutartimi Pareiškėjos laimėto Konkurso rezultatai panaikinti. Publikacijoje 2 nurodoma, kad apeliacine tvarka byla išnagrinėjęs (*duomenys neskelbtini*) apygardos teismas atmetė Savivaldybės administracijos apeliacinį skundą ir pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą. Publikacijoje 2 nepateikiamas Pareiškėjos atvaizdas, neminimos jokios su pretendavimu į biudžetinės įstaigos vadovo pareigas nesusijusios Pareiškėjos privataus gyvenimo detalės. Publikacijoje 2 pateikiama tik žurnalistinio tyrimo turiniui pagrįsti būtina informacija: Pareiškėjos vardas, pavardė, buvusios veiklos pobūdis, nes būtent juo Pareiškėja grindė vadovavimo patirties atitikties kriterijų, o Pareiškėjos gyvenamoji vieta – (*duomenys neskelbtini*) miestas, Publikacijoje 2 minimas dėl to, kad Pareiškėja laimėjo (*duomenys neskelbtini*) mieste veikiančios biudžetinės įstaigos vadovės pareigas. (*duomenys neskelbtini*) centras yra (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga. Pagrindiniai (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės (*duomenys neskelbtini*) centro finansavimo šaltiniai yra savivaldybės biudžeto lėšos, valstybės biudžeto tiksliniai asignavimai. Taigi, žurnalistinio tyrimo objektas yra iš viešųjų finansų išlaikomos savivaldybės biudžetinės įstaigos organizuoto Konkurso skaidrumo ir teisėtumo klausimai.

Išnagrinėjęs Pareiškėjos Skundą Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo (toliau – VII), 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – Reglamentas (ES) 2016/679) nuostatų laikymosi požiūriu, Inspektorius

nustatė:

Pareiškėja kreipėsi dėl teisės į asmens duomenų ir privataus gyvenimo apsaugą pažeidimo.

Dėl Pareiškėjos statuso

Teisiniam situacijos vertinimui svarbu nustatyti Pareiškėjos statusą, kadangi priklausomai nuo to skiriasi saviraiškos laisvės apsaugos lygmuo. VII 2 straipsnio 76 dalies 4 punkte nustatyta, kad viešuoju asmeniu pripažįstamas valstybės ar savivaldybės kontroliuojamos įmonės ar įstaigos vadovas arba valdymo organo narys. Tyrimo metu nustatyta, kad (duomenys neskelbtini) Savivaldybės organizuotą konkursą į Savivaldybės (duomenys neskelbtini) direktoriaus pareigas laimėjo Pareiškėja. (duomenys neskelbtini) rajono savivaldybės (duomenys neskelbtini) centras yra (duomenys neskelbtini) rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga, pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo. Iš to seka, kad Pareiškėja, laimėjusi Konkursą, tapo Savivaldybės kontroliuojamos įstaigos vadove – Savivaldybės (duomenys neskelbtini) direktore, t. y. viešuoju asmeniu. (duomenys neskelbtini) apylinkės teismas (duomenys neskelbtini) sprendimu panaikino (duomenys neskelbtini) paskelbto ir (duomenys neskelbtini) įvykusio Konkurso rezultatus, susijusius su Pareiškėjos paskelbimu Konkurso laimėtoja. Remiantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 79 straipsnio 1 dalimi, pirmosios instancijos teismų sprendimai įsiteisėja pasibaigus apskundimo apeliacine tvarka terminui, jeigu sprendimas nėra apskūstas. Atsižvelgiant į tai, kad (duomenys neskelbtini) apylinkės teismo (duomenys neskelbtini) sprendimas buvo apskūstas, jis neįsiteisėjo. Tačiau dėl minėto pirmosios instancijos teismo sprendimo buvo priimta (duomenys neskelbtini) apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus (duomenys neskelbtini) nutartis, kuria pirmosios instancijos teismo sprendimas paliktas nepakeistas. Tai reiškia, kad Publikacijos 1 paskelbimo metu (duomenys neskelbtini) Pareiškėja vis dar buvo viešuoju asmeniu. Publikacijos 2 paskelbimo metu (duomenys neskelbtini) Konkurso rezultatai, kurių pagrindu Pareiškėja laimėjo Konkursą, buvo panaikinti. Tai reiškia, kad Pareiškėja nebebuvo Savivaldybės (duomenys neskelbtini) direktorė. Tačiau, atkreiptinas dėmesys, kad teismų praktikoje akcentuojama, jog viešojo asmens statusas savaime neišnyksta pabaigus eiti pareigas, dėl kurių asmuo laikytas viešuoju (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) 2015 m. gegužės 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-695/2015). Tai siejama su tuo, jog asmuo, ėjęs visuomenei reikšmingas pareigas, net ir nustojęs jas eiti, vis dar kelia susidomėjimą dėl anksčiau vykdytos veiklos. Atsižvelgiant į tai, kad Publikacijos 2 paskelbimo metu nuo apeliacinės instancijos teismo nutarties, kuria pripažinta, kad Konkurso rezultatai panaikinti teisėtai, buvo praėjęs labai trumpas, t. y. 7 dienų, laikotarpis bei vertinant Publikacijų kontekstą, kuriose Pareiškėja minima tik tiek, kiek tai tiesiogiai susiję su jos dalyvavimu Konkurse ir jo laimėjimu, konstatuotina, jog Publikacijų paskelbimo metu Pareiškėja buvo viešasis asmuo.

Dėl Pareiškėjos teisių į asmens duomenų ir privataus gyvenimo apsaugą

Nagrinėjamu atveju svarbu rasti balansą tarp asmens duomenų tvarkymo, teisės į privatumą ir saviraiškos laisvės. Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – Konstitucija) 25 straipsnyje įtvirtinta laisvė gauti ir skleisti informaciją. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 10 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teisė į saviraiškos laisvę, apimanti laisvę turėti savo nuomonę, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas. Tačiau minėta laisvė nėra absoliuti ir gali būti saistoma tam tikrų ribojimų, kuriuos nustato įstatymai ir kurie demokratinėje visuomenėje būtini

apsaugoti žmonių teises (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. balandžio 28 d. nutartis byloje Nr. A-62-787/2011).

ADTAĮ 1 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad šis įstatymas taikomas kartu su Reglamentu (ES) 2016/679) ir jo įgyvendinamaisiais teisės aktais. Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 1 punkte numatyta, kad asmens duomenys – bet kokia informacija apie fizinį asmenį, kurio tapatybė nustatyta arba kurio tapatybę galima nustatyti (duomenų subjektas); fizinis asmuo, kurio tapatybę galima nustatyti, yra asmuo, kurio tapatybę tiesiogiai arba netiesiogiai galima nustatyti, visų pirma pagal identifikatorių, kaip antai vardą ir pavardę, asmens identifikavimo numerį, buvimo vietos duomenis ir interneto identifikatorių arba pagal vieną ar kelis to fizinio asmens fizinės, fiziologinės, genetinės, psichinės, ekonominės, kultūrinės ar socialinės tapatybės požymius.

Asmens duomenų tvarkymas apima bet kokią automatizuotomis arba neautomatizuotomis priemonėmis su asmens duomenų rinkiniais atliekamą operaciją ar operacijų seką, kaip antai: rinkimą, įrašymą, rūšiavimą, sisteminimą, saugojimą, adaptavimą ar keitimą, išgavą, susipažinimą, naudojimą, atskleidimą persiunčiant, platinant ar kitu būdu sudarant galimybę jais naudotis, taip pat sugretinimą ar sujungimą su kitais duomenimis, apribojimą, ištrynimą arba sunaikinimą (Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 2 dalis).

Pagrindiniai su asmens duomenų tvarkymu susiję principai yra įtvirtinti Reglamento (ES) 2016/679 5 straipsnyje: teisėtumo, sąžiningumo ir skaidrumo; tikslo apribojimo principas; duomenų kiekio mažinimo principas; tikslumo principas; saugojimo trukmės apribojimo principas; vientisumo ir konfidencialumo principas, o duomenų valdytojas yra atsakingas už tai, kad būtų laikomasi visų išvardintų principų, ir sugebėti įrodyti, kad jų buvo laikomasi (atskaitomybės principas). Atsižvelgiant į tai, asmens duomenys gali būti tvarkomi, jeigu (a) duomenų subjektas davė sutikimą, kad jo asmens duomenys būtų tvarkomi vienu ar keliais konkrečiais tikslais; (b) tvarkyti duomenis būtina siekiant įvykdyti sutartį, kurios šalis yra duomenų subjektas, arba siekiant imtis veiksmų duomenų subjekto prašymu prieš sudarant sutartį; (c) tvarkyti duomenis būtina, kad būtų įvykdyta duomenų valdytojui taikoma teisinė prievolė; (d) tvarkyti duomenis būtina siekiant apsaugoti gyvybinius duomenų subjekto ar kito fizinio asmens interesus; (e) tvarkyti duomenis būtina siekiant atlikti užduotį, vykdomą viešojo intereso labui arba vykdant duomenų valdytojui pavestas viešosios valdžios funkcijas; (f) tvarkyti duomenis būtina siekiant teisėtų duomenų valdytojo arba trečiosios šalies interesų, išskyrus atvejus, kai tokie duomenų subjekto interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės, dėl kurių būtina užtikrinti asmens duomenų apsaugą, yra už juos viršesni, ypač kai duomenų subjektas yra vaikas (Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalis).

LAT praktikoje akcentuojama, kad teisė į privataus gyvenimo neliečiamumą yra ginama, kai nustatoma šių faktų visuma: 1) informacijos paskleidimo faktas; 2) faktas, jog paskleista informacija yra apie Pareiškėją; 3) faktas, jog paskleista informacija yra apie žmogaus privatų gyvenimą; 4) faktas, jog informacija paskleista be asmens sutikimo; 5) faktas, jog informacija paskleista nesant teisėto visuomenės intereso. Svarstant, ar pažeistas asmens privatumas, neturi reikšmės, ar žinios yra teisingos, t. y. ar jos atitinka tikrovę (LAT 2006 m. lapkričio 6 d. nutartis byloje Nr. 3K-3-569-06).

Įstatymų leidėjas yra numatęs atvejus, kada privačios informacijos atskleidimas galimas ir be asmens sutikimo. Minėtos išimtys reglamentuotos VII 14 straipsnio 3 dalyje, kur nustatyta, kad informacija gali būti atskleista be asmens sutikimo, kai: 1) ji padeda atskleisti įstatymų pažeidimus

ar nusikalstamas veikas; 2) informacija yra pateikiama viešai nagrinėjant bylą; 3) informacija atskleidžia visuomeninę reikšmę turinčias viešo asmens privataus gyvenimo aplinkybes ar asmenines savybes.

Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktikoje akcentuojama, jog privačių duomenų paskelbimo teisėtumas kiekvienu atveju vertinamas individualiai, atsižvelgiant į šių duomenų paskelbimo aplinkybes. Būtent dėl to kiekvienu atveju reikia atskirti publikacijas apie asmens privataus gyvenimo detales ir publikacijas apie faktus, kurie gali prisidėti prie diskusijos viešojo intereso klausimais (EŽTT 2015 m. lapkričio 10 d. sprendimas byloje Couderc ir Hachette Filipacchi Associés prieš Prancūziją, Nr. 40454/07).

Pareiškėja kreipėsi dėl Publikacijose be jos sutikimo paskelbto vardo, pavardės, miesto, kuriame gyvena bei aplinkybių, susijusių su darbovieta. Iš aptarto įstatyminio reglamentavimo seka, kad Publikacijose nurodant minėtą informaciją apie Pareiškėją, kiekvienas skaitytojas Pareiškėją gali identifikuoti. Atsižvelgiant į tai, Publikacijose paskelbta minėta informacija laikytina asmens duomenimis bei privačia informacija apie Pareiškėją. Iš to seka, kad svarbu nustatyti, ar nagrinėjamu atveju viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas), paskelbęs Publikacijas, sąžiningai informavo visuomenę ir ar neperžengė teisės skleisti informaciją ribų.

Pažymėtina, kad viešojo intereso sąvoka įstatymuose nėra reglamentuota. Šios sąvokos samprata seka iš teismų praktikos, kurioje viešasis interesas apibrėžiamas kaip visuomenės ar jos dalies interesai, kuriuos valstybė, vykdydama savo funkcijas, įpareigota užtikrinti ir tenkinti. Taip pat teismų praktikoje nurodoma, kad viešasis interesas suprantamas kaip objektyviai egzistuojantis teisėtas asmens ar asmenų grupės lūkestis, kurį asmuo (asmenų grupė) puoselėja teisinėje valstybėje ir kuris išeina už privataus intereso ribų (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau – Konstitucinis Teismas) 2008 m. gegužės 20 d. nutarimas). Tai reiškia, kad viešasis interesas paprastai yra susijęs su klausimais, kurie daro poveikį ir yra reikšmingi visuomenei.

Publikacijoje 1 aptariama situacija, kai ilgametė Savivaldybės (*duomenys neskelbtini*) vadovė Konkurse nesurinko nė minimalaus balo, o Pareiškėja, kurios sutuoktinis siejamas su Meru, Konkursą laimėjo, todėl keliami klausimai dėl galimos Mero įtakos Konkurso rezultatams, siekiant, kad Konkursą laimėtų būtent Pareiškėja. Publikacijoje 2 pranešama apie apeliacinės instancijos teismo priimtą nutartį, kuria pirmosios instancijos teismo sprendimas, panaikinęs Konkurso rezultatus, paliktas nepakeistas. Iš to seka, kad skundžiamų Publikacijų tikslas – informuoti apie Konkurso organizavimą, laimėjimą bei kitus su Konkursu susijusius klausimus. Neabejotina, kad viešasis interesas reikalauja, jog konkursai į pareigas valstybinėse įstaigose būtų organizuojami ir vykdomi skaidriai bei kad juos asmenys laimėtų teisėtai ir pagrįstai. Valstybinės įstaigos veikia užtikrinant visuomenės interesus, todėl visuomenė turi teisę žinoti, kaip atrenkami asmenys eiti valstybinės įstaigos vadovo pareigas, kokie jiems keliami kvalifikaciniai reikalavimai bei ar tokie konkursai vyksta skaidriai. Publikacijose nurodoma, kad viena iš Konkurso dalyvių nesurinko minimalaus balo, o Konkurso laimėtoja, Pareiškėja, neteko laimėtų pareigų dėl teismo sprendimo, kuriuo konstatuota, kad ji neatitiko pareigų ėjimui keliamų reikalavimų. Iš to seka, kad informuojant visuomenę apie tai, kad dėl Konkurso rezultatų buvo inicijuotas teisminis procesas ir teismai vieningai konstatavo, jog Pareiškėja Konkursą laimėjo neteisėtai, užtikrinama visuomenės teisė stebėti, kaip laikomasi teisės aktų reikalavimų, vertinti valdžios institucijų darbą, t. y. ar Savivaldybės sprendimai yra objektyvūs ir, ar jie gali būti nulemti politinių, asmeninių interesų.

Atsižvelgiant į tai, kad informacijos, susijusios su valstybinės įstaigos vadovo pareigomis, viešinimas, užtikrina Savivaldybės atskaitingumą visuomenei, o Publikacijose aptariamai klausimai, susiję su biudžetinės įstaigos organizuotu konkursu į (*duomenys neskelbtini*) vadovo, kurio veikla turi tiesioginę įtaką vietos politikai ir bendruomenės gyvenimui, pareigas, nekyla abejonių, jog Publikacijose aptariamai viešojo intereso klausimai.

Nagrinėjamu atveju informacijos apie Konkursą paskelbimas kyla iš viešojo intereso. Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje akcentuojama, kad nuo asmenų atrankos į valstybės tarnybą labai priklauso visos valstybės tarnybos sistemos funkcionavimas bei veiksmingumas. Kai asmuo į valstybės tarnautojo pareigas yra atrenkamas konkurso būdu jį egzaminuojant, tokia procedūra negali būti vien formalus dalykas. Konstitucijos 33 straipsnio 1 dalyje piliečiams laiduojama teisė lygiomis sąlygomis stoti į Lietuvos Respublikos valstybės tarnybą. Minėtas straipsnis numato lygiateisę stojančiųjų konkurenciją, kuri suponuoja, kad stojantieji į valstybės tarnybą būtų vertinami pagal jų žinias ir gebėjimus, būtinus atitinkamoms valstybės tarnautojo funkcijoms atlikti, taip pat, kad būtų paisoma iš Konstitucijos 29 straipsnio kylančių asmenų lygiateisiškumo, nediskriminavimo ir privilegijų neteikimo Konstitucijoje nurodytais ir kitais konstituciškai nepateisinamais pagrindais imperatyvų (Konstitucinio Teismo 2018 m. birželio 6 d. nutarimas). Publikacijose aptariamam atveju Konkursą įvertinę teismai konstatavo, kad Pareiškėjos profesinė veikla, funkcijos, (*duomenys neskelbtini*) savo esme negali būti prilyginamas specialiajam reikalavimui dėl dviejų metų vadovavimo patirties. Atsižvelgiant į tai, konstatuota, kad dėl šių reikalavimų nesilaikymo, buvo padaryti esminiai procedūriniai pažeidimai, todėl Konkurso rezultatai, kurių pagrindu Pareiškėja buvo paskelbta Konkurso laimėtoja, panaikinti. Pažymėtina, kad valstybės tarnybos paskirtis – užtikrinti viešąjį interesą valstybės ir savivaldybių institucijoms vykdant joms numatytas funkcijas. Konstitucinis Teismas, aiškindamas valstybės tarnybos sampratą, ne kartą pažymėjo, jog valstybės tarnyba suvokiama kaip tarnyba Lietuvos valstybei ir pilietinei Tautai. Konstitucijoje vartojama sąvoka „valstybės (valstybinė) tarnyba“ savo turiniu yra tapati sąvokai „viešojo tarnyba“, todėl yra neatskiriama nuo valstybės paskirties užtikrinti viešąjį interesą (Konstitucinio Teismo 2012 m. vasario 27 d. nutarimas). Tai reiškia, kad valdžios įstaigos turi pareigą tarnauti žmonėms, todėl viešojo intereso veiksmingas užtikrinimas yra neatsiejamas nuo žmonių, einančių vadovaujančias pareigas valstybės tarnyboje. Atkreiptinas dėmesys, kad visuomenė turi teisę vykdyti demokratinę valdžios kontrolę, vertinti ar valstybės tarnyboje veikiančias asmenys laikosi teisės aktų ir jiems pavestas pareigas atlieka sąžiningai. Tai seka iš VII 9 straipsnio, kuriame nustatyta, kad kiekvienas asmuo turi teisę viešai kritikuoti valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų veiklą. Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje taip pat akcentuojama viešosios demokratinės valstybės tarnautojų veiklos ir jų priimamų sprendimų kontrolės svarba, nulemianti visuomenės pasitikėjimą valstybe ir jos teise (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Taigi, valstybės tarnybos kontrolė yra būtina prielaida neįsigalėti piktnaudžiavimui valdžia, korupcijai ir būtina prielaida žmonėms pasitikėti viešosios valdžios institucijomis ir valstybe. Nagrinėjamu atveju Publikacijomis siekta informuoti visuomenę apie galimai neskaidrą Konkursą ir skatinti visuomeninę diskusiją dėl Savivaldybės institucijų veikimo. Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėja buvo viena iš kandidatų į (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės (*duomenys neskelbtini*) vadovo pareigas, jos vardo ir pavardės paskelbimą lemia viešasis interesas, kylantis iš aptartos valstybės tarnybos svarbos. Pareiškėja

dalyvaudama Konkurse į valstybinės įstaigos vadovo pareigas, pateikė save ir savo veiklą iš esmės nuolatiniam tiriamajam žvilgsniui, t. y. pati iškėlė save į viešumą, kadangi Savivaldybės (*duomenys neskelbtini*) vadovo pareigos tiesiogiai susijusios su visuomenės interesų užtikrinimu atliekant viešąsias funkcijas. Pažymėtina, kad Savivaldybės (*duomenys neskelbtini*) vadovas yra asmuo, formuojantis vietos bendruomenės veiklą. Atitinkamai dėl to visuomenė suinteresuota žinoti kas pretenduoja į šias pareigas, kokia asmenų kvalifikacija, darbinė patirtis bei kaip vykdomi atrankos į minėtas pareigas procesai. Iš to seka, kad Publikacijomis pateikiant informaciją apie Konkursą, visuomenei suteikiama galimybė vertinti, kaip užtikrinamas konstitucinis skaidrumo principo laikymąsi valstybinėse institucijose. Skunde Pareiškėja akcentuoja, jog paskelbta informacija sukėlė neigiamas pasekmes, t. y. Pareiškėja kritiškai vertinama vietos bendruomenės. Atkreiptinas dėmesys, kad saviraiškos laisvė taikoma ne tik informacijai ar idėjoms, kurios yra priimamos palankiai, laikomos nekaltomis, nevertomis dėmesio, bet ir toms, kurios kelia klausimus ar trikdo. Tyrimo metu nustatyta, kad Publikacijose, be kita ko, keliamas klausimas dėl galimo interesų konflikto, jog Pareiškėja konkursą laimėjo dėl jos sutuoktinio einamų pareigų ir ryšio su Meru. Pažymėtina, kad situacijos, kuriose gali kilti interesų konfliktas, kai asmuo laimi konkursą ir valstybinės įstaigos vadovo pareigas dėl galimo ryšio su miesto Meru, pagrįstai sudaro pagrindą abejoti įvykusio konkurso skaidrumu ir teisėtumu, ypač atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamu atveju Konkurso rezultatai teismo sprendimu buvo panaikinti. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje akcentuojama, kad skaidrumo principo laikymasis vykdant viešąsias funkcijas turi būti derinamas su pagrindinėmis teisėmis, nustatant pusiausvyrą tarp bendrojo intereso tikslo ir nagrinėjamų pagrindinių teisių. Remiantis minėta teismų praktika, asmens duomenų tvarkymas pagal nacionalinės teisės nuostatas dėl interesų derinimo, kiek juo siekiama įtvirtinti sprendimų nešališkumą ir užkirsti kelią kilti interesų konfliktams, taip pat atsirasti ir plisti korupcijai valstybinėje tarnyboje, yra vienas iš pagrindų asmens duomenų naudojimui. Tai reiškia, kad asmens duomenys gali būti viešai paskelbiami, kai tai iš tikrųjų gali sustiprinti atsakingų asmenų sąžiningumo ir nešališkumo garantijas, užkirsti kelią interesų konfliktams ir padėti kovoti su korupcija viešajame sektoriuje. Iš to seka, kad visuomenės kontrolė užtikrina skaidrumo principo įgyvendinimą, o saviraiškos laisvė suteikia ne tik teisę, bet ir pareigą visuomenės informavimo priemonėms skelbti informaciją apie asmenis, jei ji susijusi su visuomenės interesais, net kai tai gali sukelti nepatogumų asmeniui, todėl aplinkybė, jog paskelbta informacija sukelia Pareiškėjai neigiamas pasekmes, nepanaikina konstituciškai pagrįsto visuomenės poreikio gauti informaciją apie Pareiškėją, kaip į viešosios įstaigos vadovo pareigas kandidatavusį ir Konkursą laimėjusį asmenį. Atsižvelgiant į tai, Publikacijose keliant klausimus dėl Konkurso neskaidrumo, galimo interesų konflikto, kai Konkursą laimėjo ne ilgametė institucijos vadovė, o Pareiškėja, kuri dėl sutuoktinio einamų (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės įmonės vadovo pareigų siejama su Mero aplinka, skatinama viešoji diskusija, padedanti įgyvendinti visuomenės teisę vykdyti demokratinę valdžios kontrolę, vertinti ar laikomasi teisės aktų ir tokiu būdu užtikrinamas konstitucinis skaidrumo principo laikymasis valstybinėse institucijose. Taigi, viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) turėjo teisę informuoti visuomenę apie Pareiškėją, kadangi tai turi reikšmės viešiesiems reikalams.

Skunde, be kita ko, akcentuojama, kad Publikacijose paskelbtas miestas, kuriame Pareiškėja gyvena bei informacija, susijusi su Pareiškėjos pareigomis. Pažymėtina, kad Pareiškėjos laimėto

Konkurso sąlygose buvo numatyta, jog pretendentas į pareigas privalo turėti ne mažesnę kaip dvejų metų vadovaujamo darbo patirties (*duomenys neskelbtini*) srityje. Būtent dėl to Publikacijose paskelbta informacija apie Pareiškėjos profesinę veiklą yra esminė, siekiant tinkamai informuoti visuomenę. Be aplinkybių, susijusių su Pareiškėjos darbine veikla, nurodymo nebūtų pasiektas Publikacijų tikslas, todėl šiuo atveju buvo būtina pranešti su vienu iš Konkurso reikalavimų susijusias aplinkybes apie Pareiškėjos darbinę patirtį. Kaip jau minėta, Publikacijose aptariamas Konkursas į (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės (*duomenys neskelbtini*) vadovo pareigas. Kadangi konkursas organizuotas konkrečioje savivaldybėje, Publikacijose reikšminga paminėti, kad situacija susijusi būtent su (*duomenys neskelbtini*) miestu. Jei Publikacijose (*duomenys neskelbtini*) miestas nebūtų įvardinamas, skaitytojams būtų neaišku, kur vyko Konkursas ir kodėl situacija reikšminga konkrečiai bendruomenei. Be to, atsižvelgiant į tai, kad Publikacijose aptariami galimi Konkurso reikalavimų pažeidimai, informacija apie vykusį Konkursą negali būti abstrakti. Būtent dėl to šiuo atveju miesto, kuriame Konkursą laimėjo galimai reikalavimų neatitinkantis asmuo, buvo reikšmingas. Pažymėtina ir tai, kad tyrimo metu nustatyta, jog Publikacijose miesto pavadinimas paskelbtas tik ta apimtimi, kiek tai susiję su Konkursu. Būtent dėl laimėtų pareigų, kurios savo esme laikytinos viešojo intereso objektu, visuomenė turi teisėtą ir pagrįstą interesą žinoti apie Pareiškėją tiek, kiek informacija yra susijusi su dalyvavimu konkrečios savivaldybės organizuotame konkurse ir jo laimėjimu. Priešingu atveju, Publikacijose nenurodant (*duomenys neskelbtini*) miesto, skaitytojais negalėtų susieti Konkurso su konkrečia savivaldybe, o tai sumažintų informacijos aiškumą ir galimybę visuomenei vykdyti viešąją kontrolę. Taigi, nėra pagrindo išvadai, jog miesto pavadinimas paskelbtas nepagrįstai, siekiant tenkinti skaitytojų smalsumą.

Atsižvelgiant į viešojo intereso svarbą, informacijos apie Pareiškėją, kaip kandidatę į Konkursą ir jo laimėtoją, paskelbimas buvo ne tik teisėtas, bet ir būtinas, siekiant užtikrinti skaidrumą, visuomenės teisę žinoti bei Savivaldybės atskaitomybę. Publikacijose informacija apie Pareiškėją, t. y. vardas, pavardė, miestas, kuriame gyvena bei aplinkybės, susijusios su darbu, paskelbtos tik tokia apimtimi, kiek tai susiję su Konkursu, todėl darytina išvada, kad viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) buvo sąžiningas ir siekė teisėtų tikslų – pateikti su Konkurso į biudžetinės įstaigos vadovo pareigas organizavimu, laimėjimu ir panaikintais rezultatais susijusią informaciją. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Pareiškėjos interesai nėra viršesni už visuomenės teisę būti informuoti ir informacijos paskelbimas pateisinamas Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalies f punktu bei VII 14 straipsnio 3 dalimi, todėl Pareiškėjos neturtinių teisių pažeidimas nenustatytas.

Apibendrinant tai, kas aptarta, pažymėtina, kad viešasis interesas užtikrina visuomenės teisę stebėti ir dalyvauti valstybės įstaigų sprendimų priėmimo procese bei reaguoti kilus klausimams dėl galimo neskaidrumo valstybinėse įstaigose. Tyrimo metu nustatyta, kad informacijos, susijusios su Konkursu ir jame dalyvavusiais asmenimis, paskelbimas buvo būtinas siekiant užtikrinti valdžios institucijų atskaitomybę visuomenei bei priimamų sprendimų objektyvumą. Įvertinus apie Pareiškėją paskelbtos informacijos visumą, Publikacijų kontekstą bei turinį, darytina išvada, kad paskelbiant Pareiškėjos asmens duomenis ir informaciją apie privatų gyvenimą, buvo siekiama teisėto ir pagrįsto tikslo – informuoti visuomenę apie galimą neskaidrų Konkursą, kurį Pareiškėja laimėjo ir kurio rezultatus teismas panaikino. Nepaskelbus skundžiamos informacijos,

Publikacijose aptariami klausimai prarastų aiškumą ir būtų pažeidžiama visuomenės teisė būti informuoti. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Pareiškėjos teisės į privatų gyvenimą ir asmens duomenų apsaugą apribojimas šiuo atveju buvo svarbus demokratinėje visuomenėje ir proporcingas siekiamam tikslui informuoti visuomenę visuomeninės reikšmės klausimu. Taigi, egzistuojant visuomenės pagrįstam interesui žinoti su Konkursu ir Pareiškėja, kaip pretendentė bei Konkursu nugalėtoja, susijusią informaciją, viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) neperžengė saviraiškos laisvės ribų, todėl Pareiškėjos teisių pažeidimas nekonstatuotinas.

Remdamasis išdėstytais motyvais ir vadovaudamasis VII 50 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktu, 3 dalies 6 punktu, ADTAĮ 7 straipsnio 2 dalimi, 31 straipsnio 1 dalies 2 punktu, žurnalistų etikos inspektorius

nusprendė:

1. Pripažinti Pareiškėjos skundą dėl publikacijose „(duomenys neskelbtini)“ (duomenys neskelbtini) ir „(duomenys neskelbtini)“ (duomenys neskelbtini) paskelbtos informacijos.
2. Atmesti Pareiškėjos skundą dėl galimo asmens duomenų apsaugos pažeidimo.
3. Išsiųsti sprendimą Pareiškėjai, (duomenys neskelbtini).

Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimai gali būti skundžiami Regionų administraciniam teismui per 30 dienų nuo jų gavimo (paskelbimo) dienos.

Žurnalistų etikos inspektore

Gražina Ramanauskaitė